

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет соціально-гуманітарних технологій та менеджменту
Кафедра психології, педагогіки та соціології

Затверджено
Науково-методичною радою Університету,
протокол від «21» 09 2023 № 1

Голова НМР Іван Шемелинець

Робоча програма навчальної дисципліни

«Методика проведення психологічної експертизи»

для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня

денної та заочної форми навчання

галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

спеціальності 053 «Психологія»

освітньо-професійна програма «Психологія»

Статус дисципліни: вибіркова

Ірпінь 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Методика проведення психологічної експертизи» укладена на основі освітньо-професійної програми «Психологія» (нова редакція для вступу 2023) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 053 «Психологія», затвердженої Вченою радою Університету ДПУ від 30.03.2023, протокол №9.

Укладач(і):

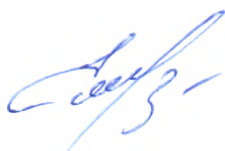

М. Ю. Заушнікова, кандидат психологічних наук,
доцент кафедри психології, педагогіки та соціології

М. І. Берташ, викладач кафедри психології,
педагогіки та соціології

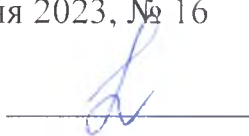
Гарант освітньої програми

О.Г. Льовкіна, д.філос.н., професор

Розглянуто і схвалено кафедрою психології, педагогіки та соціології,
протокол від « 07» червня 2023, № 16

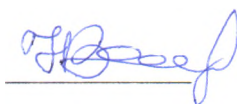
Завідувач кафедри

І.О. Петухова, к.пед.н., доцент

Розглянуто і схвалено вченою радою факультету соціально-гуманітарних
технологій та менеджменту, протокол від «08» червня 2023, № 14

Голова Вченої ради
факультету соціально-гуманітарних
технологій та менеджменту

Н. І. Зикун, д. н. із соц. ком.,
професор

Завідувач навчально-
методичного відділу

І.В. Качур, к. біол. н., доцент

Реєстраційний № _____

Зміст

1. Передмова.....	4
2. Опис навчальної дисципліни	5
2.1. Компетентності і результати навчання	5
2.2. Пререквізити та постреквізити вивчення дисципліни.....	6
2.3. Структура навчальної дисципліни.....	7
2.4. Рейтинг-план.....	8
2.5. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення.....	9
3. Зміст навчальної дисципліни за змістовними модулями	10
4. Критерії оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти	16
5. Засоби діагностики результатів навчання.....	18
6. Форми та питання поточного та підсумкового контролю.....	19
7. Рекомендована література	23
8. Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни.....	25

ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Методика проведення психологічної експертизи» відноситься до навчальних дисциплін циклу вибіркових навчальних дисциплін освітньої програми професійної підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) зі спеціальності 053 «Психологія».

Мета навчальної дисципліни – формування професійної компетентності практичних психологів у сфері проведення психологічної експертизи; формувати здатність самостійно планувати та проводити психологічну експертизу, виявляти та вивчати особистісні якості, індивідуально-психологічні та психофізіологічні особливості підекспертних осіб.

Завдання навчальної дисципліни: ознайомити здобувачів вищої освіти з історією розвитку та впровадження експертизи як своєрідного виду психологічного обстеження; сформувати знання про класифікацію, умови призначення психологічної експертизи; сформувати знання про права, обов'язки та відповідальність експерта і особи, яка бере участь в експертизі; ознайомити здобувачів вищої освіти з особливостями діяльності експертних установ; розвинути уміння з організації та проведення різних видів експертного психологічного обстеження та уміння формулювати висновки в умовах проведення психологічної експертизи.

Форми та методи навчання: методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності, методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності, методи контролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності. Програмою навчального курсу передбачено лекційні, практичні, семінарські заняття, індивідуально-консультаційна та самостійна робота здобувача вищої освіти. Під час лекційних, семінарських та практичних занять застосовуються інноваційні інтерактивні методи навчання: тренінги, кейси, дебати, творчі, тестові завдання.

На лекційних заняттях здобувачі вищої освіти отримують інформацію про теоретичні аспекти курсу.

Семінарські та практичні заняття передбачають розкриття актуальних проблем специфіки та практичного застосування знань як базової основи у подальшій професійній діяльності, обговорення дискусійних питань.

Самостійна робота студента передбачає опанування теоретичного матеріалу з рекомендованої літератури, аналіз сучасних психологічних досліджень. Наведені у програмі питання для самоконтролю покликані зорієнтувати студентів на вивчення психічних процесів та їх порушень, методів дослідження психічних процесів, що спостерігаються при екстремальних ситуаціях, а також становитимуть основу при формуванні екзаменаційних білетів з дисципліни «Методика проведення психологічної експертизи».

Індивідуально-консультаційна робота здобувача вищої освіти передбачає написання доповідей, есе, підготовку презентацій, рефератів та тези на науковій конференції.

Організація поточного та підсумкового контролю знань

Об'єктом контролю є діяльність здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях, а також результати виконання ними самостійної та індивідуальної роботи.

До контрольних заходів входять поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять та при перевірці самостійних робіт (тестові завдання, проведення презентацій, виконання письмових завдань) і має на меті перевірку рівня засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу з предмета.

Підсумковий контроль – екзамен для спеціальності 053 «Психологія».

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	вибіркова	
	Рік підготовки:	
Змістових модулів - 2	4-й	4-й
Загальна кількість годин – 120	Семестр	
	8-й	8-й
	Лекції	
	18 год.	4 год.
	Семінарські	
	22 год.	4 год.
	Практичні	
	-	-
	Самостійна робота	
	78 год.	110 год.
	Індивід.-консультац. робота:	
	2 год.	2 год.
Форма семестрового контролю: екзамен		

2.1. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Компетентності	Результати навчання
Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.	Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.
Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.
Здатність бути критичним і самокритичним.	Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.
Навички міжособистісної взаємодії.	Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.
Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.	Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.
Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.	
Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію	

з різних джерел.	
Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.	
Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження.	
Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.	
Здатність до аналізу психологічних особливостей та поведінки особистості в кризових ситуаціях.	

2.2. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ:

Супутніми для вивчення цієї дисципліни є «Психологічне консультування».

Наступними для цієї дисципліни буде вивчення предметів «Психокорекційна практика».

2.3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	ус ьог о	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	с	п	І,р	Ср		л	с	п	Ік р	Ср
1	2	3	4	5	6		8	9	10	11	12	
Модуль I = 2 зал. кред. (60 год.)												
Змістовий модуль №1. Предмет, завдання та галузі застосування психологічної експертизи												
Тема 1. Психологічна експертиза як професійна діяльність	14	2	2			10	15	2				13
Тема 2. Психологічна експертиза, її різновиди	17	4	4			9	14					14
Тема 3. Судово-психологічна експертиза: об'єкт, компетенція, методи, межі застосування	16	2	4		2	8	18		2		2	14
Тема 4. Методи дослідження судово-психологічної експертизи (СПЕ)	13	2	2			9	13					13
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)												
Разом за Модулем 1	60	10	12		2	36	60	2	2		2	54
Модуль II = 2 зал. кред. (60 год.)												
Змістовий модуль №2. Технології проведення психологічної експертизи												
Тема 5. Судово-психологічна експертиза емоційних станів	15	2	2			11	18	2	2			14
Тема 6. Професійна (трудова) психологічна експертиза. Експертиза тимчасової непрацездатності (ЕТН)	16	2	2			12	14					14
Тема 7. Медико-психологічна експертиза (МПЕ) та медико-педагогічна експертиза	12	2	2			8	14					14
Тема 8. Гуманітарна експертиза в навчальному закладі	17	2	4			11	14					14
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)												
Разом за Модулем 2	60	8	10		0	42	60	2	2		0	56
Форма підсумкового контролю – екзамен												
Усього годин	120	18	22		2	78	120	4	4		2	110

2.4. РЕЙТИНГ-ПЛАН

Години	Тема	Форма заняття та діяльності (лекція, семінар, самостійна робота здобувача, контрольний захід, підсумкове тестування, індивідуальна робота)	Результати навчання	Вага оцінки (кількість балів) Денна форма	Вага оцінки (кількість балів) Заочна форма
Змістовий модуль 1					
2/2 2/0 10/13	Тема 1. Психологічна експертиза як професійна діяльність	Лекція Семінарське заняття Самостійна робота	Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.	0 3 1	0 0 3
4/0 4/0 9/14	Тема 2. Психологічна експертиза, її різновиди	Лекція Семінарське заняття Самостійна робота	Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.	0 3 1	0 0 3
2/0 4/2 8/14 2/2	Тема 3. Судово-психологічна експертиза: об'єкт, компетенція, методи, межі застосування	Лекція Семінарське заняття Самостійна робота Індивідуально-консультативне завдання	Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.	0 3 1 5	0 3 3 5
2/0 2/0 9/13	Тема 4. Методи дослідження судово-психологічної експертизи (СПЕ)	Лекція Семінарське заняття Самостійна робота	Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.	0 3 1	0 0 3
	Контрольна робота 1			4	
	Усього за модулем 1			25	20
Змістовий модуль 2					

2/2	Тема 5. Судово-психологічна експертиза емоційних станів	Лекція	Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.	0	0
2/2		Семінарське заняття		3	3
11/14		Самостійна робота		1	3
2/0	Тема 6. Професійна (трудова) психологічна експертиза. Експертиза тимчасової непрацездатності (ЕТН)	Лекція	Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.	0	0
2/0		Семінарське заняття		3	0
12/14		Самостійна робота		1	3
2/0	Тема 7. Медико-психологічна експертиза (МПЕ) та медико-педагогічна експертиза	Лекція	Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.	0	0
2/0		Семінарське заняття		3	0
8/14		Самостійна робота		1	3
2/0	Тема 8. Гуманітарна експертиза в навчальному закладі	Лекція	Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.	0	0
4/0		Семінарське заняття		3	0
11/14		Самостійна робота		1	3
	Контрольна робота 2			4	10
	Усього за модулем 2			20	25
Комп'ютерне тестування на платформі дистанційного навчання ДПУ MOODLE				5	5
Екзамен				50	50
Усього за курсом				100	100

2.5. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Протоколи психодіагностичних методик

Ключі для підрахунку сировинних результатів методик

Google meet, Zoom, Moodle

Мультимедійний супровід освітнього процесу

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ № 1. Предмет, завдання та галузі застосування психологічної експертизи

Тема 1. Психологічна експертиза як професійна діяльність

План лекційного заняття

1. Об'єкт, предмет, мета і завдання психологічної експертизи.
2. Коротка історія становлення психологічної експертизи.
3. Види психологічної експертизи.
4. Етапи проведення психологічної експертизи.

План семінарського заняття

1. Порівняльний аналіз ознак психологічної експертизи, психологічної експертної оцінки та психологічного діагнозу.
2. Принципи психологічного експертного дослідження. Алгоритм проведення психологічної експертизи.
3. Класифікаційний аналіз методик, придатних для психологічної експертної оцінки особливостей особистості клієнта).

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Опрацюйте методики дослідження закономірностей психічної діяльності людини.
2. Визначте умови ефективної обробки і інтерпретації первинної експертної інформації та прийняття експертного рішення.

Перелік питань для самоконтролю

1. Назвіть об'єкт, предмет, мету та завдання психологічної експертизи.
2. Охарактеризуйте коротко історію становлення психологічної експертизи.
3. Назвіть види психологічної експертизи.
4. Які етапи проведення психологічної експертизи?

Рекомендована література:

основна: [1-3]

допоміжна: [1-12]

інформ. ресурси Інтернет: [1-9]

міжнародні видання: [1-2]

Тема 2. Психологічна експертиза, її різновиди

План лекційного заняття

1. Класифікації судових експертиз та психологічних експертиз
2. Експерт у психологічній експертизі
3. Принципи експертної діяльності. Етичні принципи діяльності експерта-психолога. Професійна компетентність.
4. Особливості експертного висновка та його оцінка.

План семінарського заняття (4 год.)

1. Етичні проблеми експертної психологічної оцінки.
2. Експертиза психологічного та соціологічного інструментарію, що застосовується в навчальних закладах Міністерства освіти і науки України.
3. Визначення кваліфікації особливості мислення дитини, на підставі якої дитину направляють до допоміжної школи.
4. Психологічні вимоги до особистості експерта-психолога.
5. Морально-вольові якості психолога-експерта.
6. Комунікативна компетентність експерта.
7. Методологічна і методична освіченість експерта.
8. Професійна підготовка експерта-психолога.
9. Практичний досвід експерта.
10. Відповідальність психолога-експерта.
11. Особливості експертного висновка та його оцінка.

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Опрацюйте методики дослідження закономірностей психічної діяльності людини.
2. Визначте умови ефективної обробки і інтерпретації первинної експертної інформації та прийняття експертного рішення.
3. Підготувати відповіді на питання семінарського заняття; самостійно опрацювати основну літературу.
4. Проаналізувати психологічні аспекти проблем:
 - Функції експерта-психолога.
 - Оцінка ситуації, індивідуальних рис особистості і тимчасових негативних факторів впливу на людину.
 - Оцінка саморегуляції поведінки як експертний підхід.
 - Оцінка агресивності і жорстокості.
 - Оцінка рівнів тривожності.

Перелік питань для самоконтролю

1. Назвіть види судової експертизи?
2. Які є види психологічної експертизи, охарактеризуйте їх.
3. Хто такий експерт?
4. Перерахуйте принципи психологічної експертизи.
5. Яких етичних принципів необхідно дотримуватися у своїй діяльності експерту-психологу?
6. Визначити психологічні вимоги до експерта-психолога: компетентність, креативність, ерудиція, принциповість, незалежність тощо.
7. Назвіть основні ознаки професійної компетентності експерта
8. Розкрийте гуманістичну спрямованість особистості експерта-психолога і психологічної експертизи.
9. Назвіть функції експерта-психолога: інформування, оцінювання, генерування і висування нових ідей.

Рекомендована література:

основна: [1-3]

допоміжна: [1-12]

інформ. ресурси Інтернет: [1-9]

міжнародні видання: [1-2]

Тема 3. Судово-психологічна експертиза: об'єкт, компетенція, методи, межі застосування

План лекційного заняття

1. Загальна характеристика судово-психологічної експертизи.
2. Основні завдання та суб'єкти проведення комплексних судово-психологічних експертиз.
3. Організаційно-правові засади проведення судово-психологічної експертизи.

План семінарського заняття (4 год.)

1. Правила оформлення психологічної експертизи. Критерії та показники психологічної експертної оцінки.
2. Складання звіту. Структура звіту.
3. Оформлення звіту стосовно психологічної експертної оцінки психічного стану людини
4. Описати (створити) психологічний портрет одногогрупника.
5. Зробити експертний висновок (вказати, чи розпізнана особистість за складеним портретом).

План самостійної роботи здобувача вищої освіти:

1. Підготувати відповіді на питання семінарського заняття; самостійно опрацювати
2. основну літературу.
3. Самостійно розглянути питання:
 - Охарактеризуйте основні проблеми, що потребують психологічної експертизи.
 - Психологічні вимоги до експерта-психолога.
 - Проблема взаємодії психолога з представниками суміжних професій.
4. Самостійно опрацювати конспект лекцій з дисципліни, стислий конспект та основну
5. літературу за темою; підготувати відповіді на питання семінарського заняття.
6. Характеристика комплексної експертизи у судовій практиці.
7. Права і обов'язки експерта

8. Етичні норми експертного дослідження у судовій практиці.

Перелік питань для самоконтролю:

1. Назвіть основні етапи і завдання психологічної експертизи.
2. Визначити особливості підготовчого етапу
3. Охарактеризуйте шкали оцінювань, їх види.
4. Назвіть необхідні умови для проведення експертизи
5. Джерела і правила збирання фактичної інформації.

План індивідуально-консультативної роботи

1. Зробіть психологічну експертизу фахової відповідності бакалавра психології стандартам освіти.
2. Скласти таблицю «Галузі застосування психологічної експертизи». Таблиця повинна бути поділена на три стовпці з такими даними: «Галузь», «Характеристика експертизи» та «Методи дослідження психічних процесів».

Перелік питань для самоконтролю

1. Назвіть, об'єкт, предмет судово-психологічної експертизи?
2. Які є види судово-психологічної експертизи, охарактеризуйте їх.

Рекомендована література:

основна: [1-3]

допоміжна: [1-12]

інформ. ресурси Інтернет: [1-9]

міжнародні видання: [1-2]

Тема 4. Методи дослідження судово-психологічної експертизи (СПЕ)

План лекційного заняття

1. Системний підхід до вивчення особистості в судово-психологічній експертизі
 - Метод спостереження і його модифікації.
 - Метод експерименту в судово-психологічній експертизі.
 - Метод бесіди в судово-психологічній експертизі.
 - Метод тестів і межі його застосування в експертній практиці.
 - Метод психологічного аналізу документів. Контент-аналіз.
 - Біографічні методи.
2. Психологічний портрет злочинця.

План семінарського заняття

1. Експертиза та ідентифікація людини по фотографії і фотороботу, відео-зображенню, портрету
2. Зробіть кваліфікований висновок про тотожність людини з людиною зафіксованою на фото.

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Психологічний портрет жертви.
2. Метод «портретування». Описати психологічний портрет історично відомих світових диктаторів.

Перелік питань для самоконтролю

1. Характеристика спостереження.
2. Розкрийте особливості методу експерименту в судово-психологічній експертизі.
3. Які особливості методу бесіди в судово-психологічній експертизі?
4. Які особливості методу тестів, які межі його застосування в експертній практиці?
5. Метод психологічного аналізу документів. Контент-аналіз.
6. Значення біографічних методів СПЕ.

Рекомендована література:

основна: [1-3]

допоміжна: [1-12]

інформ. ресурси Інтернет: [1-9]

міжнародні видання: [1-2]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ № 2. Технології проведення психологічної експертизи

Тема 5. Судово-психологічна експертиза емоційних станів

План лекційного заняття

1. Загальні питання судово-психологічної експертизи емоційних станів
2. Характеристика афективних процесів в межах експертизи: фізіологічного афекту, кумулятивного афекту, фрустрації, стресу
3. Психологічні механізми фізіологічного афекту. Оцінка за стадіями афективного процесу
4. Формулювання питань до психологічної експертизи емоційних станів
5. Юридичне значення експертизи емоційних станів
6. Психологічні механізми фізіологічного афекту

План семінарського заняття

1. Самостійно опрацювати конспект лекцій з дисципліни.
2. Дати визначення поняттям: афект, стрес, фрустрація, емоційний стан
3. Фізіологічний та психологічний афект
4. Психологічний і юридичний зміст поняття “душевне хвилювання”.

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Підготуватися до дискусійного обговорення теми, підібрати відповідні публікації: «Основні функції і правове значення емоцій».
2. Розробити 10 тестових завдань закритого типу за данною темою.

Перелік питань для самоконтролю

1. Перерахуйте основні питання судово-психологічної експертизи емоційних станів.
2. Охарактеризуйте афективні процеси в межах експертизи: фізіологічний афект, кумулятивний афект, фрустрація, стрес тощо.
3. Які психологічні механізми фізіологічного афекту?
4. Надайте оцінку за стадіями афективного процесу.
5. Які питання ставляться до психологічної експертизи емоційних станів?
6. Назвіть юридичне значення експертизи емоційних станів.
7. Охарактеризуйте психологічні механізми фізіологічного афекту, його стадії.

Рекомендована література:

основна: [1-3]

допоміжна: [1-12]

інформ. ресурси Інтернет: [1-9]

міжнародні видання: [1-2]

Тема 6. Професійна (трудова) психологічна експертиза. Експертиза тимчасової непридатності (ЕПН)

План лекційного заняття

1. Сутність трудової психологічної експертизи.
2. Види трудової експертизи та методи проведення експертизи.
3. Психологічна експертиза осіб з психосоматичними розладами

План семінарського заняття

1. Самостійно опрацювати конспект лекцій з дисципліни.
2. Специфіка трудової експертизи
3. Виявлення професійно важливих якостей

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Підготувати відповіді на питання семінарського заняття; самостійно опрацювати основну літературу.
2. Самостійно розглянути питання:
 - 1) Категоризація професій
 - 2) Питання визначення ступеня працездатності.
 - 3) Експертиза профпридатності

Перелік питань для самоконтролю

1. Характеристика спостереження.
2. Розкрийте особливості методу експерименту в судово-психологічній експертизі.
3. Які особливості методу бесіди в судово-психологічній експертизі?

4. Які особливості методу тестів, які межі його застосування в експертній практиці?
5. Метод психологічного аналізу документів. Контент-аналіз.
6. Значення біографічних методів СПЕ.

Рекомендована література:

основна: [1-3]

допоміжна: [1-12]

інформ. ресурси Інтернет: [1-9]

міжнародні видання: [1-2]

Тема 7. Медико-психологічна експертиза (МПЕ) та медико-педагогічна експертиза

План лекційного заняття

1. Поняття про медико-психологічну та медико-педагогічну експертизи, їх предмет та об'єкт.
2. Завдання медико-психологічної та медико-педагогічної експертизи.
3. Питання медико-психологічної та медико-педагогічної експертизи.
4. Помилки і хиби експертизи

План семінарського заняття

1. Етичні проблеми експертної психологічної оцінки.
2. Експертиза психологічного та соціологічного інструментарію, що застосовується в навчальних закладах Міністерства освіти і науки України.
3. Визначення кваліфікації особливості мислення дитини, на підставі якої дитину направляють до допоміжної школи.

План самостійної роботи здобувача вищої освіти

1. Самостійно опрацювати конспект лекцій з дисципліни, стислий конспект та основну літературу за темою; підготувати відповіді на питання семінарського заняття.
2. Охарактеризуйте етичні проблеми експертної психологічної оцінки.

Перелік питань для самоконтролю

1. Назвіть об'єкт, предмет, мету та завдання медико-психологічної експертизи.
2. Охарактеризуйте особливості медико-психологічної експертизи.

Рекомендована література:

основна: [1-3]

допоміжна: [1-12]

інформ. ресурси Інтернет: [1-9]

міжнародні видання: [1-2]

Тема 8. Гуманітарна експертиза в навчальному закладі

План лекційного заняття

1. Гуманітарна експертиза в навчальному закладі.
2. Предмет та об'єкт гуманітарної експертизи.
3. Види гуманітарної експертизи.
4. Завдання гуманітарної експертизи.
5. Типологічні категорії гуманітарної експертизи в освіті.
6. Напрямки наукової експертизи.

План семінарського заняття

1. Етичні проблеми експертної психологічної оцінки.
2. Експертиза психологічного та соціологічного інструментарію, що застосовується в навчальних закладах Міністерства освіти і науки України.
3. Визначення кваліфікації особливості мислення дитини, на підставі якої дитину направляють до допоміжної школи.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Самостійно опрацювати конспект лекцій з дисципліни, стислий конспект та основну літературу за темою; підготувати відповіді на питання семінарського заняття.
2. Охарактеризуйте етичні проблеми експертної психологічної оцінки.

Перелік питань для самоконтролю.

1. Визначити місце психологічної експертизи в загальній класифікації експертних наук.
2. Розкрийте зміст гуманістичної експертизи освіти.
3. Розкрийте зміст медико-педагогічної експертизи.

Рекомендована література:

основна: [1-3]

допоміжна: [1-12]

інформ. ресурси Інтернет: [1-9]

міжнародні видання: [1-2]

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, повинен включати обов'язкове комп'ютерне тестування на платформі дистанційного навчання ДПУ MOODLE для денної та заочної форм навчання (максимально до 5 балів).

Виконання самостійної роботи, як правило, оцінюється під час проведення семінарських занять та написання контрольної роботи у вигляді опитування в тому числі за питаннями які виносяться на самостійну роботу.

Формою проміжного контролю є контрольні роботи, які проводяться письмово.

Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях Денної та заочної форм навчання

Кількість балів		Критерії оцінювання
3	3	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі дав відповіді на всі питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію належним чином обґрунтовував свої думки та зробив узагальнені підсумки.
2	2	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який в основному розкрив зміст теоретичних питань. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачало достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неточності та незначні помилки.
1	1	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання
0	0	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань.

Шкала оцінювання індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти

К-сть балів		Критерії оцінювання
Денна ф/н.	Заочна ф/н	
5	5	Послідовність, логічність написання роботи, а також підготовка презентації та, відповідно, її захист, а також виокремлення з різних джерел основних положень, які структурно об'єднанні, проаналізовані та узагальнені висновками.
4	4	Достатній рівень представленої роботи, її теоретичний аналіз, проте без пов'язання результатів із практичною діяльністю
3	3	Достатній рівень представленої роботи, її теоретичний аналіз, підготовлена презентація, що розкриває основні положення, проте здобувач не захистив представлений матеріал
2	2	Послідовність, логічність написання дослідження наявна, проте результати не мають візуального супроводу у вигляді презентації відсутня
1	1	Робота здана, проте відсутні її захист і презентація
0		Робота відсутня

Шкала оцінювання роботи самостійної роботи здобувачів вищої освіти

К-сть балів		Критерії оцінювання
Денна ф/н	Заочна ф/н	
1	3	Здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей
0,5	2	Здобувач вищої освіти розкриває сутність теоретичних питань, усвідомлює алгоритм практичних завдань, використовуючи при відповіді термінологію
0,25	1	Здобувач поверхово викладає навчальний матеріал, недостатньо чітко розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускає при цьому суттєві помилки
0		Робота відсутня

Критерії оцінювання контрольних робіт

Проведення поточного контрольного заходу є обов'язковим для здобувачів вищої освіти. Такий захід проводиться у вигляді аудиторної комплексної роботи та дозволяє здійснити контроль знань студентів за всіма змістовими модулями. Контрольний захід проводиться у письмовому вигляді і може включати теоретичні питання, розуміння понятійного апарату з навчальної дисципліни, тестові завдання.

Шкала оцінювання контрольних робіт

К-сть балів		Критерії оцінювання
Денна ф/н	Заочна ф/н	
4	10	Здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано викладає його під час написання контрольних робіт із посиланням на актуальні літературні джерела, володіючи термінологічним словником із навчальної дисципліни
3	8	Здобувач вищої освіти володіє теоретичними засадами досліджуваної теми, проте не здатний пов'язати теорію із практикою, спостерігається недостатнє усвідомлення термінологічного апарату навчальної дисципліни
2	6	Здобувач вищої освіти в неповному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово викладає його у письмових відповідях, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності
1	4-3	Здобувач вищої освіти має суттєві ускладнення під час письмового викладу матеріалу, не розуміє змісту теоретичних питань, не готовий дати відповідь на практичні завдання
0	0	Робота відсутня

Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю (від 0 до 50 балів) та екзамену (від 0 до 50 балів). Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є отримання не менше 25 балів за поточний контроль та 25 балів за підсумковий контроль у формі екзамену.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в такому порядку:

Відповідність підсумкової рейтингової оцінки в балахоцінці за національною шкалою та шкалою ЄКТС

Сума балів за 100- бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
			Екзамен, курсова робота, практика	Залік
90-100	A	відмінно	відмінно	зараховано
80-89	B	дуже добре	добре	
70-79	C	добре		
60-69	D	задовільно	задовільно	
50-59	E	достатньо		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно	не зараховано
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу		

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- психологічне тестування;
- доповіді, есе, презентації;
- індивідуальні завдання;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- презентації результатів самостійної, індивідуальної роботи та наукових досліджень;
- контрольна робота;
- комп'ютерне тестування на платформі MOODLE ДПУ;
- екзамен.

6. ФОРМИ ТА ПИТАННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Оцінювання результатів засвоєння програмного матеріалу з навчальної дисципліни «Методика проведення психологічної експертизи» передбачає поточний, проміжний та підсумковий форми контролю, які здійснюються на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль здійснюється впродовж семестру під час проведення семінарських, практичних занять, при перевірці самостійних робіт виконанні індивідуальної, контрольних робіт і має на меті перевірку рівня засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу з предмета.

При поточному контролі оцінюються наступні результати: відповіді на семінарських і практичних заняттях; контрольних робіт; результати виконання завдань самостійної роботи здобувача, передбачених навчальним планом; для змішаної (дистанційної) форми навчання (відповіді під час занять в дистанційному режимі (на форумах, чатах, Zoom, Google Meet, Microsoft Teams тощо); результати виконання завдань самостійної роботи здобувача; результати виконання інших видів робіт (участь у наукових, науково-практичних конференціях, олімпіадах, підготовка наукової статті).

Проміжний контроль здійснюється у формі контрольного заходу (тест, інтерпретація теоретичного питання; розв'язання практичних ситуацій (кейсів)).

З навчальної дисципліни «Методика проведення психологічної експертизи» передбачено 2 контрольні (модульні) роботи. Здобувачів завчасно інформуються про терміни проведення і зміст контрольної (модульної) роботи. Результат поточного контролю визначається сумарно за всіма складовими поточного контролю.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Перелік питань до модульного контролю №1

1. Психологічна експертиза і її місце у системі експертних наук.
2. Об'єкт і предмет психологічної експертизи.
3. Мета і завдання психологічної експертизи.
4. Основні поняття і методологічні принципи експертного аналізу.
5. Характеристика основних проблем, що потребують психологічної експертизи.
6. Характеристика основних умов для проведення психологічної експертизи.
7. Джерела і правила збирання фактичної інформації.
8. Особи і установи, які можуть проводити психологічну експертизу.
9. Суб'єктивно-особистісне підґрунтя експертизи.
10. Гуманітарна експертиза освіти (ГЕО).
11. Мета і завдання гуманітарної експертизи освіти.
12. Поняття “психічне здоров'я” і “особистісна зрілість”.
13. Експертиза психологічного і соціологічного інструментарію, що застосовується в навчальних закладах Міністерства освіти і науки України.
14. Проблема взаємодії психолога з представниками суміжних професій.
15. Основні питання, які вирішує психолог при проведенні трудової експертизи.
16. Необхідні умови для проведення трудової експертизи.
17. Методи і методики виявлення професійно важливих якостей.
18. Діагностика працездатності.
19. Основні питання, які вирішує психолог при проведенні медико-педагогічної експертизи.
20. Медичний і психологічний зміст поняття “відставання в психічному розвитку”.
21. Поняття “психологічний вік”.
22. Методологія і принципи діагностики вікового розвитку.
23. Основні методики щодо діагностики порушень мислення.
24. Методика “виключення слів”.
25. Дослідження працездатності в процесі експертизи.
26. Дослідження пам'яті в процесі психологічної експертизи.
27. Застосування проєктивних методик у роботі психолога-експерта.
28. Основні питання, які вирішує психолог при проведенні судової експертизи.

29. Психологічний і юридичний зміст поняття “душевне хвилювання”.
30. Оцінка ситуації, індивідуальних рис особистості і тимчасових негативних факторів впливу на людину.
31. Оцінка саморегуляції поведінки як експертний підхід.
32. Оцінка агресивності і жорстокості.
33. Оцінка рівнів тривожності.
34. Експертна оцінка і кримінологічна значущість особистісної ригідності.
35. Експертна оцінка підвищеної навіюваності.
36. Основні функції і правове значення емоцій.
37. Основні питання, які вирішує психолог при проведенні експертизи в галузі соціального управління.
38. Діагностика соціально-психологічного клімату у колективі.
39. Аналіз структури і якості ділових і особистісних відносин в організації.
40. Експертна оцінка психологічних характеристик особистості керівника.
41. Оцінка особистісної спрямованості.
42. Оцінка самосвідомості особистості.
43. Оцінка мотивації поведінки та діяльності особистості.
44. Оцінка рис характеру.
45. Основні питання, які вирішує психолог при проведенні конфліктологічної експертизи.

Перелік питань до модульного контролю №2

1. Експертна оцінка рівня емоційного напруження, збудження, а також різних емоційних реакцій, які впливають на конфліктну поведінку.
2. Види емоційних станів.
3. Проектування ділових ігор щодо вирішення конфліктів.
4. Психологічні вимоги до особистості експерта-психолога.
5. Морально-вольові якості психолога-експерта.
6. Комунікативна компетентність експерта.
7. Методологічна і методична освіченість експерта.
8. Професійна підготовка експерта-психолога.
9. Практичний досвід експерта.
10. Відповідальність психолога-експерта.
11. Гуманістична спрямованість особистості експерта-психолога і психологічної експертизи.
12. Основні напрямки діяльності експерта-психолога.
13. Застосування експерименту в роботі психолога-експерта.
14. Специфіка функцій експерта.
15. Права й обов'язки експерта-психолога.
16. Програма проведення експертизи.
17. Умови успішного виконання програми експертизи.
18. Запит на проведення психологічної експертизи.
19. Готовність замовника до проведення експертизи.
20. Етапи психологічної експертизи.
21. Склад і створення експертної команди.
22. Розробка концепції та плану проведення експертизи.
23. Забезпечення позитивної комунікації з респондентами.
24. Розробка шкали оцінювань.
25. Здійснення експертних процедур.
26. Застосування психодіагностичних методів під час проведення експертизи.
27. Застосування методів спостереження, опитування (інтерв'ю, анкетування).
28. Умови організації успішного проведення опитування та анкетування.
29. Застосування тестів під час проведення експертизи.
30. Фактори ефективності використання тестів.
31. Застосування соціометрії у процесі експертизи.
32. Групова дискусія як метод психологічної експертизи.
33. Особливості застосування контент-аналізу в процесі експертизи.

34. Вимоги до інтерпретації отриманих результатів.
35. Розробка змісту експертного висновку.
36. Систематизація матеріалів для експертного висновку.
37. Факти та їх інтерпретація в матеріалах експертизи.
38. Коментарі і пропозиції як форма надання результатів експертизи.
39. Зміст звіту експерта-психолога.
40. Вимоги до звіту.
41. Вимоги до оформлення документів, пов'язаних з проведенням психологічної експертизи.
42. Способи надання матеріалів, що були отримані в результаті експертизи.
43. Етап психологічного прогнозування: розробка проектів і рекомендацій.
44. Систематизація матеріалів для експертного висновку.
45. Участь психолога у судовому засіданні.

Питання для проведення екзамену:

1. Предмет, об'єкт і основні завдання психологічної експертизи.
2. Історія розвитку психологічної експертизи за кордоном і в Україні.
3. Види психологічної експертизи.
4. Основні проблеми, що потребують психологічної експертизи.
5. Основні поняття та методологічні принципи експертного аналізу.
6. Форми використання спеціальних психологічних знань у юриспруденції.
7. Цілі та завдання судово-психологічної експертизи.
8. Процесуальні вимоги до судово-психологічної експертизи.
9. Види психологічної експертизи.
10. Особливості оцінки висновку експерта
11. Особи та установи, які можуть залучатися до експертизи.
12. Процедура призначення психологічної експертизи.
13. Характеристика основних етапів проведення психологічної експертизи.
14. Вибір та обґрунтування психодіагностичного інструментарію при вирішенні експертних задач.
15. Вимоги до оформлення і подання експертної документації.
16. Складові професійної компетентності та вимоги до експерта-психолога.
17. Загальні питання судово-психологічної експертизи емоційних станів
18. Характеристика афективних процесів в межах експертизи: фізіологічного афекту, кумулятивного афекту, фрустрації, стресу.
19. Психологічні механізми фізіологічного афекту. Оцінка за стадіями афективного процесу
20. Формулювання питань до психологічної експертизи емоційних станів
21. Юридичне значення експертизи емоційних станів
22. Психологічні механізми фізіологічного афекту.
23. Загальні питання судово-психологічної експертизи емоційних станів
24. Характеристика афективних процесів в межах експертизи: фізіологічного афекту, кумулятивного афекту, фрустрації, стресу
25. Психологічні механізми фізіологічного афекту. Оцінка за стадіями афективного процесу.
26. Формулювання питань до психологічної експертизи емоційних станів.
27. Юридичне значення експертизи емоційних станів.
28. Психологічні механізми фізіологічного афекту.
29. Гуманістична експертиза освіти.
30. Експертиза з питань навчання та інноваційно-дослідної діяльності в освіті.
31. Класифікації судових експертиз та психологічних експертиз
32. Експерт у психологічній експертизі
33. Принципи експертної діяльності.
34. Етичні принципи діяльності експерта-психолога. Професійна компетентність.
35. Психологічний портрет злочинця.
36. Психолого-медико-педагогічні комісії, їх роль і функції в системі освіти. Роль психолога в роботі ПМПК.
37. Психологічна експертиза професійної діяльності: задачі і значення.

38. Експертна оцінка готовності працівників до виконання професійної діяльності та професіоналізації особистості.
39. Проведення професійно-психологічної експертизи на спеціальності, що потребують професійного відбору.
40. Експертиза тимчасової непрацездатності. Втрата працездатності та втрата професії.
41. Проблема визначення стійкої втрати працездатності.
42. Судово-психологічна експертиза: предмет, об'єкт і завдання.
43. Компетенція проблем судово-психологічної експертизи.
44. Основна класифікація судово-психологічних експертиз.
45. Правила оформлення акта експертизи.
46. Участь психолога у судовому засіданні.
47. Медико-психологічна експертиза: об'єкт, предмет і задачі.
48. Компетенція проблем медико-психологічної експертизи.
49. Методика проведення експертизи психопатологій.
50. Особливості проведення психологічної експертизи психічного здоров'я.
51. Експертна психологічна оцінка ефективності психотерапевтичного впливу на клієнта.
52. Процедура проведення та методи психологічної експертизи готовності дитини до школи.
53. Особливості психологічної експертизи різних видів конфліктів та соціальної взаємодії.
54. Експертиза психологічного клімату колективу вашої групи.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Дерев'янку С. П., Примак Ю. В. Психолого-педагогічна експертиза: хрестоматія. Чернігів: Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, 2021. 280 с.
2. Пасніченко В. В. Судово-психологічна експертиза. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (психологів, соціальних педагогів, юристів), а також практичних працівників правоохоронних органів, Київ, 2018. 136 с.
3. Черезова І. О. Психологічна експертиза: навчальний посібник. Бердянськ: БДПУ, 2018. 262 с.

Допоміжна:

1. Дерев'янку С. П., Примак Ю. В. Психолого-педагогічна експертиза: навчально-методичні рекомендації. Чернігів: НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2023. 88 с.
2. Гуровський К. В. Особливості проведення перевірок за допомогою поліграфа з дітьми віком 14-16 років. Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа та спеціальних знань в юридичній практиці: Електронний журнал. Київ, 2018. № 1 (18). URL:// <http://expert-pazar.gov.com/nomera/845-2017-5-18>
3. Керевич О. В. Особливості призначення судових експертиз для встановлення індивідуально-психологічних особливостей підозрюваного (обвинуваченого). Вісник кримінального судочинства. 2018. Вип. № 2. С. 31–36.
4. Крайніков Е., Прокопович А., Баланюк Є. Особливості адиктивної особистості. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка / відп. ред. Л. Ф. Бурлачук. Київ, 2019. Вип. 1 (10): Психологія. С. 55–60.
5. Крюкова М. А., Єлховський І. В. Судово-психологічна експертиза (в допомогу до самостійної роботи для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра факультету психології, політології та соціології). Одеса: Фенікс, 2021. 61 с.
6. Психологічна експертиза : наук.-допом. бібліогр. покажч. / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека ; уклад. Л. Дейнека. Електрон. текст. дані. Луцьк, 2021. – 80 назв. 15 с.
7. Ребуха Л. З. Психологічна експертиза: технологія та процедура проведення. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 234 с.
8. Романюк В. В. Процесуальний аспект вивчення особи неповнолітнього в кримінальному провадженні щодо неповнолітніх. Вісник ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка. 2019. Вип. № 2 (86). С. 146–156.
9. Руденко А. М. Передтестова бесіда: принципи й техніка проведення. Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа та спеціальних знань в юридичній практиці: Електронний журнал. Київ, 2018. № 1 (18). URL:// <http://expert-pazar.gov.com/nomera/845-2017-5-18>
10. Судові експертизи в процесуальному праві України: навч. посіб. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. – Вип. 2. – 276 с. URL:// <https://kndise.gov.ua/sudovi-ekspertyzy-v-proczesualnomu-pravi-ukrayiny-navchalnyj-posibnyk-vypusk-drugyj/>
11. Туркот М. С., Нестор Н. В., Столітній А. В. Експертизи у кримінальному провадженні. Науково-практичний посібник. Вид-во : Норма права. 2020. 308 с.
12. Шевченко Л. І., Сизонов Д. Ю. Лінгвістична експертиза : підручник. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2021. 244 с. (С. 174-181).

Інформаційні ресурси в інтернеті:

1. Землянська О. В. Судово-психологічна експертиза. Навчальний посібник. URL:// https://univd.edu.ua/general/publishing/nav4_lit/spe.pdf
2. Електронний реферативно-науковий журнал "Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці". URL:// <https://expertize-journal.org.ua/books/929-posibnik>
3. Коновалова В. О., Шепітько В. Ю. Юридична психологія: Підручник. 2-ге вид., URL:// https://shron1.chtyvo.org.ua/Konovalova_Violetta/Yurydychna_psykholohiia.pdf?PHPSESSID=9e7e%20c315922994e97104153ab93bf5d6

4. Магдисюк Л. І. Судово-психологічна експертиза в системі судової психології. URL:// <https://core.ac.uk/download/pdf/157730492.pdf>
5. Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса». Психологічна експертиза. URL:// <https://www.hniise.gov.ua/13947-psixologchna-ekspertiza.html>
6. Новий закон про судово-експертну діяльність. URL:// <https://radako.com.ua/news/noviyzakon-pro-sudovo-ekspertnu-diyalnist>
7. Орієнтовний перелік питань психологічної експертизи. URL:// <https://yureks.com.ua/ekspertyzy/psykholohichna-ekspertyza/8-ekspertyzu/60-orientovnij-perelik-pitan-psykholohichnoji-ekspertizi.html>
8. Черезова І. О. Особистісна та професійна готовність психолога до експертної діяльності. Психологічна експертиза: навч. посіб. URL://<http://bdpu.org:8080/handle/123456789/265>
9. Яблонський А. І. Гуманітарно-психологічна експертиза в контексті професійної діяльності психолога. *Теорія і практика сучасної психології* : зб. наук. пр. Класич. приват. ун-т. Запоріжжя, 2019. № 5, т. 1. С. 81–86. URL:// http://www.tpsp-journal.kpu.zp.ua/archive/5_2019/part_1/5-1_2019.pdf#page=81

Міжнародні видання:

1. Psychological tests. URL:// <https://www.healthyplace.com/psychological-tests>
2. American Psychological Association. URL:// <https://dictionary.apa.org/psychological-examination>

**8. ЛИСТ ОНОВЛЕННЯ ТА ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри психології, педагогіки та соціології

Протокол від _____ 20__ р. № ____.

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта ОП